

คิดใหม่ ทำใหม่ กับการออกข้อสอบเพื่อวัดผล
เพื่อผู้เรียนหรือเพื่อใคร

นพดล ปกรณ์นิมิตดี
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Noppadon.pa@spu.ac.th

ข้อสอบ Ent O NET A NET ยากเหลือเกินครับ ผมทำข้อสอบไม่ได้เลย ข้อสอบไม่เห็นมีในตำราหรือหนังสือเลย ถ้าพูดเหล่านี้ในอดีตหลายท่านอาจจะเคยได้ยิน หรืออาจได้ฟังเองกับหู เมื่อเด็กๆบ่นให้ฟัง?

ปัญหาเหล่านี้ เกิดจากอะไร ข้อสอบ คือตัวการแห่งปัญหาใช่หรือไม่
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ข้อสอบ” ไว้ดังนี้ คือ น. ปัญหาที่ตั้งขึ้นในการสอบความรู้

การออกข้อสอบเพื่อวัดผล ในกรณีนี้ ผู้เขียนจะขอแยกเป็นสองลักษณะ กล่าวคือ

1. การออกข้อสอบ ไล่เพื่อวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา
2. การออกข้อสอบแข่งขันเพื่อวัดผลสอบเข้ามหาวิทยาลัย แข่งขันเพื่อบรรจุเข้ารับ

ราชการ หรือแข่งขันเพื่อตอบปัญหา ซึ่งรางวัล เพื่อวัดผลหาผู้ชนะ

กรณีของการออกข้อสอบไล่เพื่อวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา จึงอาจต้องมองย้อนมายังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่า การศึกษา ไว้ดังนี้

"การศึกษา" หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

โดยมาตรา ๑๕ ได้บัญญัติถึงวิธี การจัดการศึกษา จะมีอยู่สามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ในที่นี้ จะขอกล่าวถึงเฉพาะ การศึกษาในระบบ ซึ่งในวงเล็บหนึ่ง ระบุว่า เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

จบ หรือไม่จบ จึงน่าจะขึ้นอยู่กับ การวัดผลและประเมินผล จริงๆ ซึ่งการวัดผลในที่นี้ ก็คือข้อสอบนั่นเอง อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้

ความหมายของคำว่า “ข้อสอบ” คือ ปัญหาที่ตั้งขึ้นในการสอบความรู้ โดยวัตถุประสงค์ของการสอบ อาจจำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1. ต้องการสอบความรู้ (knowledge) 2. ต้องการสอบทักษะ (skill) หรือ 3. ต้องการสอบทัศนคติ (Attitude)

โดยส่วนใหญ่ การศึกษาในระบบ มักจะเป็นในลักษณะการสอบความรู้ ซึ่งก็คือความรู้ที่นักเรียน นักศึกษา ได้ร่ำเรียนมา แต่ละวิชา ว่าสามารถจำความรู้เหล่านั้นได้หรือไม่

การออกข้อสอบในเชิงวิเคราะห์ หรือการให้ผู้เรียนแสดงทักษะ ความคิด หรือทัศนคติ อาจยังมีให้เห็นอยู่น้อย ทั้งในชั้นก่อนอุดมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

ในระดับอุดมศึกษา กรณียกตัวอย่างนิติศาสตร์ ในชั้นปริญญาตรีจะเห็นภาพได้อย่างชัดเจนเลยว่า การสอบเป็นเรื่องของการวัดความจำในตัวตน เป็นหลักก่อน และเข้าใจตัวตนหรือไม่ เมื่อเข้าใจใช่หรือไม่ สามารถปรับหลักกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

การสอนให้นักศึกษารู้จักคิด และมีความคิดความเห็นเป็นของตนเอง ตั้งแต่ในอดีตจึงมักจะเห็นเพียงในระดับปริญญาโทนิติศาสตรมหาบัณฑิต ในสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่

ฉะนั้น จึงอาจไม่แปลก ถ้าเราจะเจอนักกฎหมายบางท่าน ให้ความเห็นว่า เด็กขโมยส้ม 1 ลูก ด้วยความหิว ก็จะต้องจับตัวส่งฟ้องศาล เพียงเพราะเด็กคนนั้น กระทำการอันเข้าองค์ประกอบความผิดของมาตรา 334 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว โดยนักกฎหมายท่านนั้น ไม่สามารถให้เหตุผลที่นอกเหนือจากปรับโทษอื่นทางหลักกฎหมายได้ เช่น สภาพจิตใจ สภาพแวดล้อม ความหนักเบาของความผิด ส่งฟ้องอย่างเดียว ให้ศาลตัดสินก็แล้วกัน

เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะ การศึกษา และการวัดผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสอบ ที่สะท้อนภาพจากการเรียนการสอน ของการศึกษาในระบบ ตั้งแต่ต้นที่เราไม่เคยสอนให้นักเรียน นักศึกษารู้จักคิด ด้วยตัวของเขาเองเลย..เพราะเราเข้าใจว่าต้องการให้เด็กจำความรู้ก่อน แล้วค่อยไปสังเคราะห์ วิเคราะห์ ตอนเรียนปริญญาโท ก็แล้วกัน.....

ส่วนใหญ่ การออกข้อสอบ ไล่เพื่อวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา ทั้งในชั้นก่อนอุดมศึกษา และระดับอุดมศึกษา อาจะพบเห็นปัญหาการออกข้อสอบที่เกินเนื้อหา อยู่บ่อยมาก การออกข้อสอบ ที่มีเนื้อหาเกินหลักสูตร หรือการออกข้อสอบที่พยายามให้ข้อสอบ ยากไว้ก่อน เพราะกลัวคนทำข้อสอบกันได้มาก หรืออาจกลัวคนว่า หรือกลัวนักศึกษาว่า ข้อสอบง่ายไป คนออกข้อสอบไม่เก่งอย่างนั้นหรือเปล่า หรือการออกข้อสอบที่ต้องการคัดเฉพาะคนเก่งจริงๆ ที่ต้องการวัดผล โดยการออกข้อสอบเกินเนื้อหาหลักสูตรที่เด็กกำลังเรียนหรือจบมา หรือต้องการวัดทักษะการทำงานชนิด 100 % กับผู้ที่เข้าสอบ ที่ไม่เคยทำงานในตำแหน่งที่กำลังเปิดสอบ ก็จึงมักจะเป็นกรณี การออกข้อสอบแข่งขัน เป็นส่วนใหญ่ เช่น การสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย สอบคัดเลือกเข้ารับราชการ เป็นต้น

ความคิดของครูบาอาจารย์เพียงบางท่านในลักษณะเช่นนี้ ยังลามไปถึง การออกคำถาม
แข่งขันตอบปัญหา ในสถาบันการศึกษา ทั้งๆที่การตอบปัญหาแข่งขัน มันก็เป็นเพียงกิจกรรมหนึ่ง
ของสถาบันการศึกษาเท่านั้น ซึ่งวิธีคิดในลักษณะเช่นนี้ นี่เองที่น่าจะเป็นส่วนผลักดันให้ระบบ
การศึกษาไทย มีทัศนคติที่ว่า เด็กเก่งควรต้องรู้มากกว่าที่ครูสอน ซึ่งวิธีคิดแบบนี้ อาจไม่ได้มีปัญหากับ
เด็กที่เก่งอยู่แล้ว แต่เด็กที่ไม่เก่ง จะใช้วิธีการสอบแข่งขันเกินเนื้อหาหลักสูตร จะเหมาะสม
กระนั้นหรือ

ถึงเวลาแล้วหรือยัง ที่เราต้อง คิดใหม่ทำใหม่ กับการออกข้อสอบเพื่อวัดผลในลักษณะ
กดดันผู้เข้าสอบ การออกข้อสอบตามเนื้อหาที่ควรจะเป็น หรือการออกข้อสอบให้เหมาะสมกับ
ลักษณะของกลุ่มผู้เข้าสอบ ถ้าออกได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และผู้ออกข้อสอบ มีหลักการ
ที่ชัดเจนในการวัดผลและประเมินผล ก็น่าจะเชื่อได้ว่าสังคมไทยเราก็คงจะไม่มีเด็กที่ต้องเลือก
ข้าง คือจะหมกมุ่นกับการเรียนเพียงอย่างเดียว หรือไม่ก็หมกมุ่นหรือบ้าแต่กิจกรรมอย่างเดียว
กระมัง สวัสดิ์ครับ